

De goede Duitser

Columns - 18 november 2016 - Auteur: Merlijn Schoonenboom

"Wát zijn wij volgens de New York Times?" Haar gezicht vertrok zich in een kramp, ongeloof vermengde zich met schrik. Ik had mijn kennis, een Berlijnse documentairemaakster, bij onze ontmoeting in de supermarkt zojuist verteld hoe er in meerdere internationale media sinds de verkiezing van Donald Trump ineens jubelend over Duitsland werd geschreven.

Ik zei het daarom nog maar een keer: "Duitsland is nu de laatste verdediger van de liberale waarden, en in feite dus de nieuwe morele leider van het Westen." Ik genoot er eigenlijk een beetje van dit te zeggen, omdat ik ook wel wist dat ze van zoveel status voor haar land toch een beetje zou schrikken.

In feite is het een soort journalistiek rekensommetje dat sinds 9 november 2016 de ronde doet: met Trump lijkt Amerika zijn rol als 'verdediger van de liberale waarden' kwijt te zijn. Engeland heeft zich sinds de Brexit sowieso teruggetrokken, en Frankrijk is vooral in conflict met zichzelf. Dus blijft er nog maar één land over: Duitsland, in de woorden van CNN 'het laatste stabiele land' van het Westen.

Bondskanselier Angela Merkel fungeert hierbij ineens als voorvechter van alles wat 'goed' is. Ze hanteert, zo anders dan Trump, een nuchtere, op feiten gebaseerde regeerstijl. Ze pleit voor milieubewustzijn, voor de EU en voor solidariteit met vluchtelingen.

Tot voor kort werd Merkel om al deze eigenschappen nog flink bekritiseerd; het zou mede de opkomst van de rechtse partij AfD hebben veroorzaakt. Maar nu roepen diverse progressieve media in binnen- en buitenland dat ze zich vooral opnieuw kandidaat moet stellen voor de Duitse verkiezingen in 2017. 'Merkel en Trump zijn vanaf nu de antipoden van de westerse wereld', vond Die Zeit.

Even wennen is dit nieuwe imago wel, vooral voor de notoir zwaarmoedige Duitsers zelf. 9 november, de dag dat Duitsland de liberale waarden gaat verdedigen? De datum is tot nu toe vooral bekend als '*Schicksalstag*', een dag van allerlei zware historische gebeurtenissen; in 1938 werden er synagogen door de nazi's in brand gestoken. In 1989 was er de val van de Muur, waarover sinds de opkomst van Pegida ook niet meer zo gejubeld wordt als destijds. Om nog maar te

zwijgen van de afkeer van te veel grote internationale verantwoordelijkheid die het land ineens in de schoenen wordt geschoven.

Zelfs wij Nederlandse expat-Berlijners schudden daarom meewarig het hoofd over de hooggespannen verwachtingen. 'Berlijn is nu het nieuwe New York', stond er in het NRC Handelsblad, geschreven door Joris Luijendijk, met ongeveer dezelfde redenering als de Amerikaanse media. De dag daarna al reageerde Job Janssen, redacteur van de website Duitslandnieuws, met een correctie: heus, Duitsland is echt niet ideaal. Hij somde een lange reeks tegenwerpingen op, waarvan het geweld van rechts-radicalen tegen asielzoekers er slechts één is.

En toch, daar in de supermarkt, zagen we ineens ook dat het er van buitenaf anders uit kan zien. Op de voorpagina's van de Duitse kranten stond hoe Obama in Berlijn was geland, om direct erna met Angela Merkel - 'mijn nauwste internationale partner' - over de nieuwe wereldorde sinds Trump te praten.

Andere berichten gingen over de nieuwe stadsregering van Berlijn, die met een coalitie van SPD, Linke en Groenen zó onmodieus links is, dat het lijkt of de nieuw-rechtse AfD hier helemaal niet bestaat - al is die zojuist met een enorme 14 procent in het stadsparlament gekozen. En kort ervoor was Frank-Walter Steinmeier nog door de SPD en CDU voorgedragen als nieuwe bondspresident, en werd direct in de media als een 'anti-Trump' omarmd.

Even leek de documentairemaakster het nieuwe imago wel leuk te gaan vinden. "Ik heb ineens zo'n drang iets góeds te doen vandaag", zei ze ineens vrolijk, hoewel ze net uit Afrika kwam waar ze ook al allerlei goeds had gedaan. "Maar wat?" Een ding is zeker: makkelijker wordt het Duits-zijn er met al die internationale jubel natuurlijk niet op.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/18978/de-goede-duitser>